

Aan
De minister van Financiën van Curaçao

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
21 augustus 2025
Ons kenmerk
Cft 202500090
Pagina
1/8

Uw kenmerk

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Bijlage
2

Onderwerp
Advies bij de ontwerpbegrotingswijziging 2025 van Curaçao

Geachte heer Silvania,

Het Cft ontving op 11 augustus 2025 uw ontwerpbegrotingswijziging (OBW), nadat het Cft u op 16 mei schriftelijk heeft laten weten dat de hoor en wederhoor procedure bij de vastgestelde begroting (VB) 2025 is afgerond.¹ Met dit schrijven ontvangt u het advies van het Cft bij de OBW.² In bijlage 1 van deze brief vindt u een nadere uitleg en cijfermatige onderbouwing bij dit advies.

Oordeel

Curaçao presenteert in de OBW een begrotingsevenwicht voor 2025, en geeft deels invulling aan de aanbevelingen van het Cft bij het advies op de vastgestelde begroting (VB). Het Cft adviseert om de OBW zo spoedig mogelijk na aanpassing aan te bieden aan de Staten en vast te stellen. Na vaststelling van de OBW zie het Cft geen belemmering voor Curaçao om leningen voor investeringen die zijn opgenomen in de OBW aan te trekken.

Curaçao gebruikt voor zijn investeringen in 2025 een combinatie van eigen middelen en leningen. Het Cft is positief over deze financieringswijze. Een bijeffect hiervan is dat het saldo op de kapitaaldienst negatief uitvalt. Om dit op te lossen neemt Curaçao voor 2025 een verwacht overschot uit 2024 op als baten. Vanuit het oogpunt van goed financieel beheer is het wenselijk dat het land dit pas doet na vaststelling van de jaarrekening 2024.

Vervolg

Het Cft adviseert u de volgende aanbevelingen te verwerken in de OBW, voordat deze aan de Staten wordt aangeboden:

1. Concretiseer de oplossingsrichting voor de financiële problematiek van het Curaçao Medical Center (CMC) en verwerk deze in de begroting.
2. Verlaag de personeelslasten conform de eerdere toezegging of onderbouw waarom dit niet is gebeurd.
3. Zie af van het treffen van een voorziening of onderbouw deze voorziening conform de comptabiliteitsvoorschriften.

Verder adviseert het Cft om de jaarrekening 2024 zo spoedig mogelijk vast te stellen, inclusief reservering van het benodigde overschot.

Toelichting

Inzet overschot 2024

Het Cft erkent het belang van investeringen in de economie en is positief over een gecombineerde inzet van eigen middelen en geleend geld. Om begrotingsevenwicht te bereiken gebruikt het land een positief saldo op de gewone dienst om het begrotingstekort op de kapitaaldienst te dekken. Het positieve saldo op de gewone dienst bestaat uit het begrote overschot voor 2025, aangevuld met een deel van het verwachte overschot over 2024. Dit overschot wil Curaçao via een reservering inzetten in 2025. Het tekort op de kapitaaldienst wordt veroorzaakt door investeringen die deels met eigen middelen worden gefinancierd en door aflossing van een deel van een aflopende obligatielening. Hoewel dit niet geheel in lijn is met de normen uit de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft), acht het Cft dit tekort wel uitlegbaar.³ De inzet van liquide middelen is niet zichtbaar op de kapitaaldienst en vergroot daardoor het tekort.

Opvolging aanbevelingen

Het Cft verzocht u bij de VB onderstaande vier elementen op te nemen in de OBW. Deze heeft u deels opgevolgd.

1. Verwerking van de financiële gevolgen van de (aangepaste) oplossing voor het CMC

Het Cft erkent de stappen die Curaçao zet om tot een oplossing te komen voor de financiële problematiek rond het CMC. Sinds 2022 vraagt het Cft aandacht voor de risico's, maar constateert het tegelijkertijd dat de oplossing nog niet geformaliseerd is ondanks eerdere toezeggingen dat dit proces inmiddels voltooid zou zijn.

De tot nu toe geschetste uitwerking is nog niet vertaald in concrete maatregelen. Belangrijke elementen, zoals een aangepaste structuur van het CMC, overdracht van het pand, aanvulling van de onderhoudsreserve, duidelijkheid over de lening aan het CMC en structurele financiële zekerheid voor het ziekenhuis, zijn nog niet gerealiseerd. Het Cft benadrukt opnieuw dat formalisering cruciaal is en dringt aan op speed.

Daarnaast adviseert het Cft een deskundige toets op de uiteindelijke uitwerking, in het bijzonder met betrekking tot de taxatie van het vastgoed en de waardering van de nieuw te verwerven deelnemingen in het CMC.

Het land heeft dit onderdeel nog niet in afdoende mate opgevolgd.

2. Actualisatie van de kapitaaldienst, in het bijzonder de geplande investeringen en leningen

Het Cft waardeert de stappen die het land zet bij de actualisatie van de kapitaaldienst. Curaçao neemt maatregelen voor de gedeeltelijke herfinanciering van de aflopende obligatielening en verwerkt deze in de OBW. Daarnaast maakt het land gebruik van de lopende inschrijving voor belangrijke investeringen in de economie, conform het advies van het Cft bij de herfinanciering.⁴

Het land heeft de actualisatie van de kapitaaldienst in voldoende mate opgevolgd.

Curaçao past de begrote rentelasten niet aan, ondanks dat het naar verwachting circa XCG 28 miljoen minder zal lenen. In de vastgestelde begroting is uitgegaan van een rentepercentage van 3,4 procent. Ten tijde van de OBW verwachtte het land een lagere rente van 2,9 tot 3,1 procent op de nieuwe leningen. Zodra het definitieve rentepercentage voor de nieuwe leningen bekend is, verzoekt het Cft de geraamde interestlasten te actualiseren en op te nemen in de (meerjarige) begroting.

3. Herziening van de raming loonbelasting en actualisatie van de raming van schommelfonds dotaties

Curaçao herziert de belastingramingen voor 2025 voor diverse belastingsoorten, waaronder de loonbelasting. Daarbij maakt het land gebruik van realisatiecijfers tot en met april 2025. Op basis daarvan ziet het land geen aanleiding om de totale belastingbaten aan te passen, maar past het wel verschuivingen toe tussen de afzonderlijke belastingsoorten.

Daarnaast actualiseert Curaçao de begroting voor dotaties aan het schommelfonds op basis van de jaarrekening van de SVB over 2024, conform het verzoek van het Cft. Voor de periode 2025–2028 voorziet de SVB geen dotaties aan het fonds; vanaf 2030 wel. Het Cft benadrukt daarom opnieuw het belang van hervormingen in de zorg en sociale zekerheid, zoals opgenomen in het Landspakket.⁵ Het roept Curaçao op om voortgang te boeken om de financiële houdbaarheid te waarborgen.

Het land heeft dit onderdeel in voldoende mate opgevolgd.

4. Verlaging van de personeelslasten

Curaçao heeft in de reactie op het advies bij de vastgestelde begroting de personeelslastenraming cijfermatig toegelicht. Op basis van realisatiecijfers tot en met maart 2025 verwacht het land een onderuitputting op de personeelslasten van circa XCG 9 miljoen in 2025.

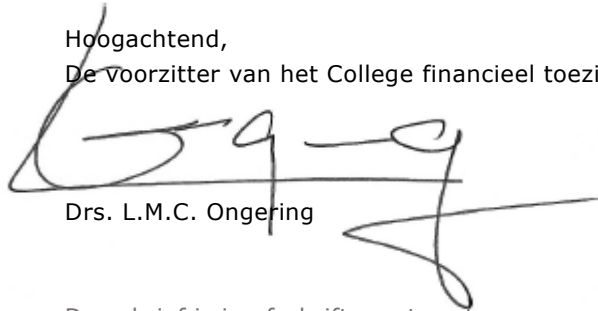
Het land gaf aan dit te verwerken in de OBW.⁶ Volgens het land creëert de onderuitputting ruimte om een nieuwe voorziening te treffen voor mogelijke extra lasten als gevolg van geopolitieke risico's, die ook in de OBW verwerkt zou worden.⁷

Het Cft constateert dat zowel de verlaging van de personeelslasten als het treffen van een voorziening niet zichtbaar zijn in de OBW. Daarnaast plaatst het Cft vraagtekens bij de onderbouwing van de voorziening. Het is niet overtuigd dat wordt voldaan aan de vereisten van artikel 29 van de Landsverordening Comptabiliteit 2010 voor het vormen van een voorziening.⁸ Het Cft adviseert het land hiervan af te zien.

Het land heeft dit onderdeel niet opgevolgd. Het Cft verzoekt Curaçao de personeelslasten in lijn met realisatie te verlagen of te onderbouwen waarom de personeelslasten niet zijn verlaagd.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'L.M.C. Ongerling', written over a horizontal line.

Drs. L.M.C. Ongerling

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De minister-president van Curaçao
De secretaris-generaal van het ministerie van Financiën van Curaçao

Bijlage 1: Uitleg en cijfermatige onderbouwing

Gewone dienst

In tabel 1 is een samenvatting opgenomen van de gewone dienst. De tabel geeft de vastgestelde begroting voor 2025, de in de OBW opgenomen mutaties ten opzichte van de vastgestelde begroting 2025, en de OBW 2025 na de mutaties.

Tabel 1: Overzicht gewone dienst (in miljoenen XCG)⁹

	2025		
	VB	Mutaties	OBW
Baten	1.994	23	2.016
Belastingen	1.786	0	1.786
Schenken en subsidies	20	0	20
Andere baten	158	23	181
Kansspel vergunningenfee	30	0	30
Lasten	1.931	0	1.931
Beloning van personeel	506	0	506
Goederen en diensten	278	0	278
Afschrijving vaste activa	81	0	81
Rentelasten	96	0	96
Subsidies & Overdrachten	441	0	441
Sociale zekerheid	521	0	521
Andere lasten	7	0	7
Dotatie schommelfonds	2	0	2
Reservering ENNIA	0	0	0
Resultaat	62	23	85

Bron: vastgestelde begroting 2025 en ontwerpbegrotingswijziging 2025 van Curaçao.

Curaçao verhoogt het geraamde resultaat over 2025 van XCG 62 miljoen naar XCG 85 miljoen.

Baten

curaçao verhoogt de post andere baten met XCG 23 miljoen door middel van een reservering van een deel van het verwachte overschot over 2024. Voor het overige voert Curaçao geen aanpassing door.

Lasten

Curaçao voert geen aanpassingen door bij de lasten.

Kapitaaldienst

In tabel 2 is een samenvatting opgenomen van de kapitaaldienst. De tabel geeft de vastgestelde begroting voor 2025, de in de OBW opgenomen mutaties ten opzichte van de vastgestelde begroting 2025, en de OBW 2025 na de mutaties.

Tabel 2: Overzicht kapitaaldienst (in miljoenen XCG)¹⁰

	2025		
	VB	Mutaties	OBW
Ontvangsten	354	-28	326
Afschrijvingen	81	0	81
Reserves/voorzieningen	0	0	0
Ontvangen aflossingen	4	0	4
Aflossingen Girobank	11	0	11
Aangegane geldleningen	118	30	148
Herfinanciering obligatielening NL	140	-58	82
Uitgaven	408	0	408
Investerings	204	0	204
Reserves/voorzieningen	0	0	0
Kapitaalverstrekkingen/deelnemingen	0	0	0
Aflossing lening NL/Girobank	11	0	11
Aflossing CBCS/Girobank	0	0	18
Aflossing liquiditeitssteun	35	0	35
Aflossing leningen NL	18	0	18
Aflossing obligatielening NL	140	0	140
Saldo	-54	-28	-82

Curaçao begroot een toename van het tekort op de kapitaaldienst van XCG 54 miljoen naar XCG 82 miljoen.¹¹

Curaçao verhoogt de aangegane leningen naar XCG 148 miljoen voor 2025. Tegelijkertijd verwerkt het land in de OBW de gedeeltelijke herfinanciering van de aflopende obligatielening van XCG 140 miljoen. Daarbij gaat Curaçao uit van een aflossing van XCG 60 miljoen en een herfinanciering van XCG 82 miljoen. Dit bedrag omvat ook XCG 2 miljoen aan rentelasten voor 2025.

Het Cft merkt op dat het meenemen van rentelasten in de herfinanciering onwenselijk is. Rentelasten zijn onderdeel van de gewone dienst en voor de gewone dienst mag niet worden geleend.¹² Het Cft verzoekt het land daarom de rentelasten buiten de herfinanciering te houden.

Collectieve sector

Om de rentelastennorm voor 2025 formeel te kunnen toetsen, moet de collectieve sector voor de jaren 2021-2022 en 2023-2024 zijn vastgesteld en dient Curaçao definitieve rapportages over deze jaren aan te leveren.¹³

Curaçao heeft de collectieve sector voor de betreffende jaren vastgesteld, maar de rapportage over 2023 ontbreekt nog. Deze had uiterlijk op 15 september 2024 moeten worden ingediend.

Door het uitblijven van de definitieve rapportage over 2023 is het Cft niet in staat de rentelastennorm voor 2025 te toetsen.¹⁴ Het Cft dringt aan op spoedige aanlevering van de ontbrekende rapportage.

Financieel beheer

De OBW bevat geen informatie over de Roadmap richting een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening van het land. De voortgang van dit traject is onduidelijk, mede doordat de bijeenkomsten van de Programboard Roadmap in juli 2025 zijn geannuleerd. Het Cft verzoekt het land om geïnformeerd te worden over de stand van zaken en over de redenen voor het annuleren van deze bijeenkomsten.

Bijlage 2: Eindnoten

¹ Cft, kenmerk Cft 202400047, Uw brief van 13 mei 2025 inzake de vastgestelde begroting 2025, d.d. 16 mei 2025.

² Het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) oordeelde op 30 januari 2025 dat de vastgestelde begroting (VB) aanzienlijke meerjarige overschotten op de gewone dienst laat zien. Dit is in lijn met de centrale begrotingsnorm van de Rijkswet financieel toezicht (Rft) en de wettelijk vereiste tekortcompensatie. Het Cft was van mening dat de begroting een aantal risico's bevat die geadresseerd moeten worden en deed u hiertoe vijf aanbevelingen. Op 7 maart 2025 ontving het Cft uw reactie op dit advies, waaruit bleek dat u deels invulling geeft aan de aanbevelingen. Het Cft heeft u op 25 maart 2025 verzocht een Ontwerpbegrotingswijziging (OBW) aan te leveren waarin vier elementen moeten zijn opgenomen. Vooruitlopende op de OBW heeft u op 12 mei 2025 in een brief de voorgenomen verwerking van de vier elementen in de OBW toegelicht. Het Cft heeft u op 16 mei 2025 schriftelijk laten weten dat de hoor en wederhoor procedure bij de VB 2025 is afgerond.

³ Artikel 15 lid 1 sub b schrijft voor dat de in de begroting opgenomen uitgaven op de kapitaaldienst gedekt worden door de ter dekking van die uitgaven opgenomen middelen, rekening houdend met de verwachte ontvangsten uit de opbrengst van geldleningen.

⁴ Cft, kenmerk 202500038, Advies aflopende obligatielening, d.d. 29 april 2025.

⁵ Cft, kenmerk Cft 202400010, Advies bij de vastgestelde begroting 2025, d.d. 30 januari 2025.

⁶ Minister van Financiën van Curaçao, kenmerk zaaknummer 2025/021242, Reactie op het advies bij de vastgestelde begroting 2025, d.d. 12 mei 2025.

⁷ Minister van Financiën van Curaçao, kenmerk zaaknummer 2025/021242, Reactie op het advies bij de vastgestelde begroting 2025, d.d. 12 mei 2025.

⁸ Landsverordening comptabiliteit 2010, artikel 29

⁹ In deze tabel is sprake van afronding op hele XCG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

¹⁰ In deze tabel is sprake van afronding op hele XCG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

¹¹ De begroting voor 2025 is door het Cft gecorrigeerd conform het advies bij de vastgestelde begroting 2025 en wijkt daarom op onderdelen af van de VB 2025 en de OBW 2025 van Curaçao, zie Cft, kenmerk Cft 202400010, Advies bij de vastgestelde begroting 2025, d.d. 30 januari 2025.

¹² Artikel 15 van de Rft

¹³ Artikel 23 en 24 van de Rft

¹⁴ Artikel 15 lid 1 van de Rft